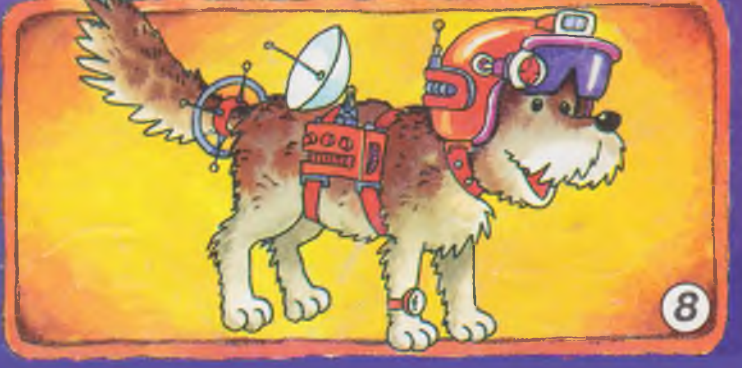
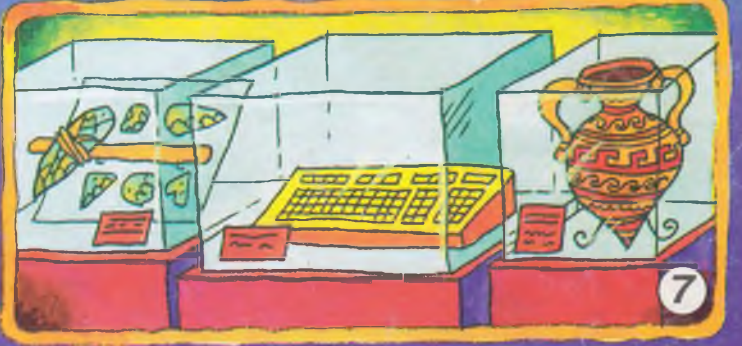
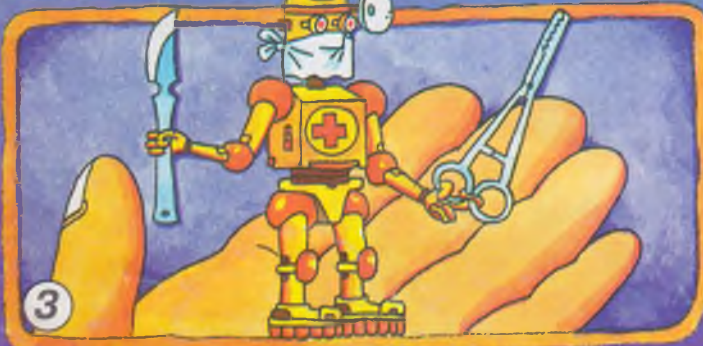
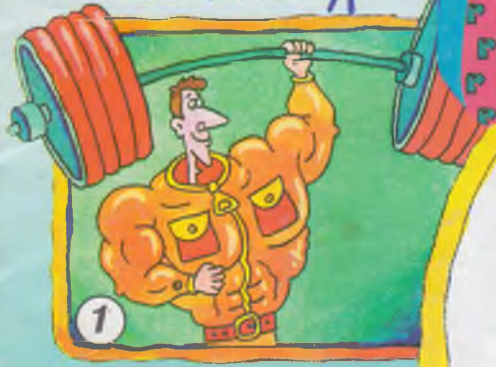

Білім

Зазираємо у майбутнє!

Всеукраїнський
дитячий журнал

Хочеш виграти приз? Заглянь на стор. 3

ХТО ЛЮБИТЬ КАКАОАТЛЬ?

**"На якому дереві
"росте" шоколад?"**

Юрко ГОНТАР,
Житомирська обл."

Ви всі, барвінчата, полюбляєте шоколад. А чи замислювалися над тим, з чого його виготовляють і хто перший його покуштував?

Народжується шоколад на плантаціях какао у тропіках. Дерево какао, або шоколадне дерево, має міцні, пружні гілки, на яких висять плоди, схожі на яскраво-жовті або оранжеві огірки. Якщо розрізати такий плід, то можна побачити ряди жовтого, завбільшки з квасолину, насіння. Це боби какао. Але свіжі боби зовсім не смачні — гіркі й неароматні. Їх зсипають у купи, де вони мають перебродити — лише тоді вони починають пахнути так смачно. Какао боби розвозять по кондитерських фабриках, де й народжуються шоколадні плитки.

А першими покуштували шоколад ацтеки, вони поклонялися шоколадному дереву. Адже з його насіння робили чудовий напій, який поновлював силу людини. Називали вони цей напій "какауатль" — від цього слова потім з'явилося слово "какао".

Підготувала
Ірина ПАРХОМЕНКО

"Чому тюлені нападають на пінгвінів? Я бачила по телевізору таку передачу."

Оля КУШНІР, Дніпропетровська обл."

МОРСЬКИЙ ЛЕОПАРД

На пінгвінів нападають не всі тюлені, а лише морський леопард. Так цього тюленя називають за його плямистий "одяг" і люту вдачу. Заховається він серед крижин і чатує, коли пінгвін стрибне у воду. А тоді й хапає його своїми могутніми щелепами. Він нападає і на дрібних тюленів. На суші морський леопард пінгвінів не чіпає, бо пересувається там повільно. А ось у воді він гарно плаває і пірнає. Розміри у цього антарктичного тюленя (а живе він у холодних морях біля Антарктиди) неабиякі — сягає до 3,5 метра завдовжки.

Тож, купаючись, пінгвіни мають бути обережними, щоб не потрапити до пащеки морського леопарда. Хай їсть рибу — як і всі тюлені.

МАМА
2
ГОЛОВНИЙ ІЛІУМОВИЙ МАЛОК ІЗВІСНИК

**“Чому трамвай назвали трамваєм?
Сергій СОВА,
Київська обл.”**

КОЖКА, ПАРОВИК, ТРАМВАЙ

Англійське слово “трамвай” складається з двох слів: “трам” — вагон і “вай” — дорога, рейки. Тобто трамвай — вагон, що їздить рейками. Зверху над рейками протягнуто дроти, за які трамвай тримається металевою дугою — живиться електричним струмом. Саме струм і рухає вагон.

А раніше, коли люди ще не вмiли користуватися електрикою, вагон з пасажирами тягнули коні. Така кінно-залізна дорога називалася конкою. Кучер, який керував кіньми, попереджав перехожих свистком або дзвінком про наближення небезпеки.

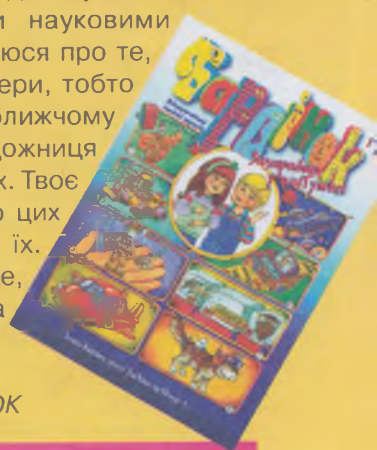
Згодом з’явився паровий трамвай — паровик. Перед початком поїздки кочегар-машиніст вугіллям розтоплював піч і нагрівав воду в котлі — адже вагон рухала пара. Паровий трамвай був двоповерховим. Верхній поверх (без даху) називався імперіалом. Узимку чи за дощової погоди пасажири не хотіли на ньому їздити, намагалися зайняти місця на нижньому поверсі. Тоді, як і нині, квитки продав кондуктор.

Можна уявити, яким “голосистим” був трамвай-паровик. А з його труби ще й вилітали іскри та валував дим. Тож згодом було винайдено електричний трамвай, який не забруднює наших вулиць.

Приз - дитяча енциклопедія! Зазирнімо у майбутнє!

Барвінчатко! Напевне, ти давно здогадуєшся, що я дуже захоплююся ще й різними науковими книгами та Інтернетом. Звідти дізнаюся про те, над чим нині працюють учені, інженери, тобто які винаходи чекають тебе у найближчому майбутньому. На моє прохання художниця зобразила на обкладинці окремі з них. Твоє завдання — підібрати пояснення до цих картинок і спробувати доповнити їх. Серед тих, хто зробить це найкраще, розіграватиметься приз — дитяча енциклопедія.

Твій **БАРВІНОК**

Уже в 2010 році космічні подорожі стануть популярним видом дозвілля.

На випускний вечір тебе повезе літаючий автомобіль.

Ти зможеш стати суперменом, одягнувши костюм із м'язами.

Тваринам вживлюватимуться мікрочіпи, і вони ставатимуть своєрідними кіборгами: замість мами твій Джек запитуватиме тебе, чи всі уроки вивчив.

Лікарів ти не боятимешся. Проковтнеш робота-хірурга завбільшки з пігулку — і за допомогою пульта керування він зробить операцію без болю.

Клавіатуру від свого комп'ютера тобі доведеться віддати до музею — спілкуватимешся з технікою голосом, як з людиною.

Годинник тобі не лише вказуватиме час, а ще й повідомлятиме про стан твого здоров'я.

“Барвінок” — всеукраїнський журнал для молодших школярів.

Заснований у 1928 році.

Передплатний індекс 74022.

Засновник і видавець: редакція журналу “Барвінок”.

Свідоцтво КВ № 770, 28.06.94 р.

Головний редактор.....Василь ВОРОНОВИЧ

Відповідальний секретар.....Людмила КОЗІЙ

Редактор відділу літератури.....Світлана ПРУДНИК

Художній редактор.....Олександр БАСС

Коректор.....Світлана ГАЙДУК

Комп'ютерна верстка.....Євген МЕДВЕДЄВ

Адреса редакції: 04119, м. Київ, вул. Дегтярівська, 38—44
тел. 211-04-98

E-mail: barvinok@info.kiev.ua

Тираж 49289 Зам 0—89

Ціна за передплатою 1 грн. 98 коп.,

в роздріб — договірна.

Друк — поліграфкомбінат “Україна”

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Журнал надходить до вас за пільговим тарифом завдяки сприянню ДП “Преса”, його директора ГЕРАСИМЕНКА Валерія Вікторовича

Малюнок на обкладинці Т. КОСТЕЦЬКОЇ

КАЛЕНДАРИК НА АДІЛІК

Барвінковий привіт тобі, читачу!

Якщо ти вперше розкрив "Барвінок", то знай, що віднині ти — барвінчатко. Коли ж дружиш із журналом вже не перший рік, то і в наступному ми з Барвінком називатимемо тебе так.

Хочу запитати: хто тобі сьогодні казав "дякую"? Хоча й сам знаю, що чув ти це слово від людей не один раз. До їхніх голосів долучаю і свій: "Дякую тобі, читачу!" А також твоїм рідним. За те, що ваша родина передплатила "Барвінок", і впродовж року ми разом будемо читати, пізнавати світ, розважатися.

Минули зимові свята — місяць лютий на порозі. І хоча ім'я має люте, та сонце у ньому вже на весну повертає — день збільшується майже на три години. А найшанованіше свято лютого — 15 — Стрітіння, Громниці, Зимобор, коли зима зустрічається з літом.

22 січня — День Соборності України. У далекому 1919 році Директорія Української Народної Республіки проголосила на Софійському майдані у Києві злуку всіх — і західних, і східних українських земель в одну Українську державу.

4

Микола
ВІНГРАНОВСЬКИЙ

Що робить сонце уночі,
Коли у лісу на плечі
Тоненька зіронька сидить, —
Що робить сонце? Сонце спить.
Що робить місяць по ночах,
Коли земля йому в очах,
Земля, ромашки і вода, —
Тоді він сонце вигляда.
Що роблять сонце й місяць вдвох,
Коли в снігах біліє мох,
На сіножать сніги сніжать
І снігурі в снігу лежать?
Тоді їм холодно обом
З нашим собакою й котом,
З них кожен холодно сія,
І літа ждуть вони, як я.

Художник
Ю. ПРАВДОХІНА

ЦІАКОМ ТАЄМНО
Не зустрітайся
з матеріалом
"Барвінка"

Тільки у нашому
журналі, тільки
для наших читачів
ми продовжуємо
дружувати
спеціального
агента Кварка

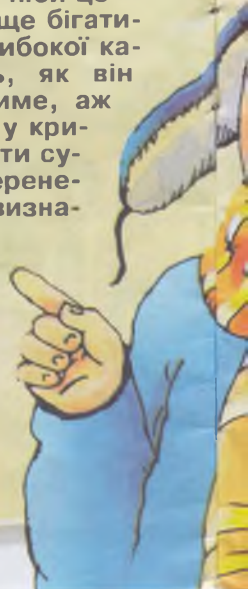
Вже другу годину Кварк ніяк не міг закінчити писати чергове повідомлення Шефу. Точніше, не саме повідомлення, а його, так би мовити, епілог, у якому вже вкотре намагався розчулити серце свого начальника і змусити того надіслати нарешті зміну. Навіть суперагенти час від часу мають відпочивати. Особливо після таких відряджень, як оце — до країни Школярії. Країни, де виявлялись безсилями і непотрібними будь-які інструкції, довідники, підручники, навіть життєвий досвід і здо-р-о-вий

**СТЕЯ
ПРИ**

глузд. Ну хто ще буде смоктати крижані бурульки з такою насолодою, ніби це — найсмачніше морозиво? Хто ще бігатиме по тонюсінькому льоду глибокої калюжі, радісно вслухаючись, як він тріщить під ногами?! І бігатиме, аж доки не опиниться по коліна у крижаній воді, аби потім вислухати суворий вирок батьків щодо перенесення відвідання цирку на невизначений строк.

А розігнатись — і сторч головою стрибнути у сніговий замет?! Кварк зітхнув, бо саме сніг ось уже дві години заважав йому закінчити донесення Шефові. Вже дві години за вікном сіявся і сіявся з неба густий лапятий сніг.

Кваркові той сніг обіцяв цілу низку неприємностей і сумних пригод.

Справа не лише в тому, що вже завтра подвір'я школи покреслять у різних напрямках розкатані до дзеркального блиску, слизькі льодові доріжки, які подарують мешканцям Школярії не один десяток синців і гуль.

Найбільше непокоїла суперагента розпочата і, здається, кинута напризволяще якась будова поруч зі школою. Падав сніг, надійно ховаючи від очей траншеї, ями, на дні яких причаїлися усілякі будівельні відходи. Ховав сніг і шматки арматури, які наче спеціально хтось повстромляв на території будови. Маскувала снігова ковдра плити та уламки бетону, які,

наче пастки, лише чекають миті, аби зімкнути страшні щелепи на чийсь необережній нозі. І дошки з цвяхами, і колючий дріт, невідомо навіщо завезений на будову, бо огорожу

навколо ніхто навіть не збирався зводити. Усе це завтра вранці опиниться під товстою ковдрою м'якого, пухнастого, надзвичайно привабливого на вигляд

снігу. Кварк зітхнув. Ковдра буде товстою, але не врятує від біди якогось допитливого дослідника чи просто любителя сніжних ванн.

Суперагент з жалем подивився на своє незакінчене донесення Шефу і рішуче попрямував до будови.

Вже за кілька хвилин Кварк порався на території споруди — і через деякий час заряснів тут сніг червоними прапорцями на дротинках і застережливими написами **“Обережно, ходити заборонено!”**.

На дієвість своїх попереджень суперагент не дуже сподівався. Все заборонене у мешканців Школярії, навпаки, викликало підвищену цікавість. Кварк дуже сподівався на популярність журналу “Барвінок” у громадян цієї країни, а тому негайно надіслав до редакції попередження: **“Дорогі барвінчата! Шановні мами і тата! М'який і пухнастий сніжок часом ховає дуже велику небезпеку.**

Особливо у місцях незакінченого будівництва, новобудов, на території непрацюючих підприємств, у так званих промислових зонах. Бережіть себе, бережіть своїх дітей!”

Усі, хто застереження Кварка прочитав, мають написати суперагенту, які снігові пастки є довкола їхньої школи і які ті пастки обгороджено чи позначено. Про них також повідомте директору школи. Кварк чекає донесень від барвінчат і щиро сподівається, що сумних пригод у них не буде.

Художник
Є. МЕДВЕДЄВ

Барвінок

НОВОГО ТИСЯЧОЛІТТЯ

**Бути
Актуальним,
Різнобічно
Вигадливим,
Інерційно
Незвичайним —
Ось девіз мій
Колосальний!**

Олексій ОЛЕЩЕНКО,
Полтавська обл.

Чесно кажучи, барвінчата, я трішечки аж запишався — скільки гарних, оригінальних, цікавих девізів ви придумали для мене. І водночас розгубився: як же з-поміж них вибрати один, за який автор отримає приз номера — дитячу енциклопедію? А тому вирішив: щономера друкуватиму по одному девізу, а ви вже самі визначте, який із них найкращий. Згода?

5

ТЕРМІНОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ

БАРВІНКОВІ КЛАСИ

По 18(!) учнів передплатили “Барвінок” на 2001 рік у 3-му класі Семенівської школи Арбузинського району Миколаївської області та у 2-Б класі школи № 147 м. Харкова. Молодці! Ці класи нагороджуються фотоапаратами, а їх учителі — М. В. ПІСКУН і Л. П. БАБАЄВА — бібліотечками книг.

ПОЧАТКОВА

ШКОЛА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

Шановні батьки! Потім не бідкайтеся і не кажіть, що ви не знали, не нарікайте на долю, коли дізнаєтеся, що увесь тираж книжки уже розійшовся. Тож замовляйте зараз нову книгу Ярослава Стельмаха “Голодний, злий і дуже небезпечний”. На неї давно вже чекають діти. 240 сторінок веселих історій, кумедних пригод, неймовірних придибачок. Подаруйте своїй дитині 240 усмішок.

З питань придбання (оптом) за найнижчими цінами звертайтеся до редакції журналу “Початкова школа” за адресою: 04211, м. Київ, вул. Мате Залки, 6-в. Тел./факс: 419-55-16.

ЧАБАНЕЦЬ

У всьому світі діти люблять казки. Так було і 100 років, і 1000, і навіть 5000 років тому. У всі часи люди мріяли про щасливе життя. І складали розповіді про нього — спочатку їх слухали діти й онуки, зати́м онуки розповідали вже своїм дітям і онукам — казалася казка, у якій добро неодмінно перемагає зло. Може, тому казки люблять і дорослі.

"Барвінок" на своїх сторінках започатковує "Книгу золотих казок", де ти, читачику, знайдеш найкращі казки народів світу.

Добре було б, якби ти, барвінчатко, започаткував у своїй родині традицію — казки з "Барвінку" читати увечері вголос усім: хай і молодші братик чи сестричка послухають, і мама з татом згадають дитинство.

А почнемо "Книгу золотих казок" українською народною казкою "Чабанець".

нюкою? Ще підірвешся!

А йому й байдуже: катає та катає той камінь.

От до того царя, що в його царстві той чабанець був, та став

підступати під город змії; пудів по тридцять каміння перевертає, кидє та палац собі будує, і вимагає, щоб той цар за нього свою дочку оддав.

Цар перелякався, давай засилати скрізь по царству, по волостях бумагу, чи не знайдеться де такий богатир, щоб того змія знищив. Шукали-шукали, не находились. А той чабанець почув та й похвалився:

— Я б того змія, — каже, — батогом забив.

Він, може, сказав на глум, а люди взяли на ум, донесли цареві у вуха; той і вимагає, щоб він прийшов. От приступив він до царя, цар подививсь, що він такий малий, та й каже:

— Що ти кажеш! Ти ще молодий.

А він звісно: хлоп'я.

У всьому світі діти люблять казки. Так було і 100 років, і 1000, і навіть 5000 років тому. У всі часи люди мріяли про щасливе життя.

І складали розповіді про нього — спочатку їх слухали діти й онуки, зати́м онуки розповідали вже своїм дітям і онукам — казалася казка, у якій добро неодмінно перемагає зло. Може, тому казки люблять і дорослі.

"Барвінок" на своїх сторінках започатковує "Книгу золотих казок", де ти, читачику, знайдеш найкращі казки народів світу.

Добре було б, якби ти, барвінчатко, започаткував у своїй родині традицію — казки з "Барвінку" читати увечері вголос усім: хай і молодші братик чи сестричка послухають, і мама з татом згадають дитинство.

А почнемо "Книгу золотих казок" українською народною казкою "Чабанець".

6

Був собі чабанець, та такий, що змалку все вівці пас, більш нічого й не знав. От раз і випав йому з неба камінь — у вісім пудів. То він було усе грається тим каменем; оце причепить до батога та як кине угору, а сам спати ляже на цілий день; прокинеться — аж ось і камінь летить, та як упаде, то так було у землю і вгрузне. А то візьме покине серед степу сіряк, тим каменем навалить, то хай там три чоловіки, або й більш, а не візьмуть. Мати було його лає:

— Що ти, дурний, тягаєшся з такою каме-

МЕЦЬ

— Ну, — питає, — за чим, добрий молодець, зайшов? Чи будем битися, чи миритися?

— Не з тим добрий молодець ходить, щоб миритися, а з тим, щоб битися.

Змій йому й каже:

— Та ти піди ще три роки погуляй, а тоді й прихось.

— Ні, — каже, — я вже гуляв.

— А чим ти, — питає змій, — мене будеш бити?

Цареві вже й самому жалко, і засилає він скрізь бумаги, чи не знайдеться де такий богатир, щоб того чабанця міг убити. Скоро і найшлося двоє. От спорядили їх, і пішли вони до того чабанця. Прийшли, він і питає:

— З чим, добрі молодці,

— Нічого, — каже.

Ну, ото дав йому цар два полки солдатів (полк співаків та полк музикантів). Чабанець вийшов до тих солдатів та як скомандував, то неначе він уже років двадцять у війську служив. Тоді цар тільки руками сплеснув.

От, не доходячи за кілька гін до того змія, покидає чабанець свої полки і наказує:

— Дивіться ж, — каже, — як із змієвого двірця з труби піде дим, то я його побив, а як піде полум'я, то він мене.

Покинув те військо, а сам і пішов. А той змій такий був сильний, що за гони до себе не підпускає, так диханням і побиває. От як забачив змій чабанця, зараз дмухнув. Аж ні, той і не зворухнеться.

— А оцим батогом.

А у нього батіг там, може, з цілої волячої шкури сплетений, і камінь той на кінці прив'язаний.

— Ну, — каже змій, — бий мене!

— Ні, бий ти мене попереду.

От у змія меч на три сажні залізний чи сталевий, як ударить він чабанця ним, так меч на шматки і розскачався...

— Держись же, — каже чабанець, — тепер я ударю.

Як шмагоне його тим камінцем, — змій тут і розпластався, і дим пішов у трубу.

Тут військо таке раде, музиканти грають, співаки співають, цар чабанця стрічає, бере зараз під руку, веде у дворець. От оддав цар за нього дочку, побудував їм дворець, живуть вони собі.

А інші царі почали розбалакувати, що як-таки свою рідну дочку та оддати за чабана!

прийшли? Чи будем битися, чи миритися?

— Авжеж, — кажуть, — що битися.

От один як ударить через ліве плече, так меч і розскачався. А другий як ударить навхрест через праве — тільки сорочку перерубав. Тоді чабанець устав, узяв їх обох, як здавив до купи, так маслаки з них і посипались. Набрал він тоді тих маслаків у кулаки, та так йому досадно на царя стало, пішов він до нього і не величає, а прямо каже:

— А що, бачиш це? Таке й тобі буде!

Тоді й годі цар його чіпати.

Леся
МОВЧУН

ЖИВІ, МЕРТВІ Й ШТУЧНІ

У кожного народу є візитна картка — єдина національна мова, хоча зрідка трапляються й винятки. Канадці користуються двома мовами (англійською і французькою), швейцарці аж чотирма (німецькою, французькою, італійською, ретороманською). Іспанці й англійці, завойовуючи в минулому Новий Світ, несли свої мови в численні колонії. Тож, наприклад, іспанську вважають зараз рідною не лише в Іспанії, а й в країнах Центральної та Південної Америки, на Кубі.

Загалом же земляни мають понад 5 тисяч мов. І як тут порозумітися? Ще здавна люди вдавалися до найвідоміших мов як до засобу міжнародного спілкування. До XVI ст. серед учених, священиків, медиків, дипломатів Європи була популярною латина — нині мертва мова, розвиток якої зупинився ще в VII ст. Латина згодом перестала відповідати вимогам нових часів, і вчені почали... самі створювати мови, зручніші й простіші, ніж природні. Найпершою з них був *волапюк*, винайдений у Німеччині Й. Шлейєром у 1879 р. Зараз поширена штучна мова *есперанто*, створена теж у XIX ст. поляком Л. Заменгофом. І знаєте чому? Граматика есперанто побудована всього-на-всього на 16 правилах! Наймолодша із штучних мов — *інтерлінгва*, їй ще немає й 50 років.

Чому ж людство не поспішає ошчасливитись і відректись від своїх непростих мов? Тому, що рідні мови — обереги. У них закодовано дух кожної нації, історію, світобачення, відбито особливості побуту і звичаїв. Відома вам квітка *чорнобривці* по-англійськи називається *marigold* (золота Мері). У назві втілено різне розуміння краси. Якщо для українців це — чорні брови, то для англійців, які живуть далі на північ, — світле, золоте волосся.

А той гриб, який у нас морить мух (*мухомор*), в Англії служить *жаб'ячою табуреткою* (*toadstool*). Для нас свято — від слова *святий*, у Росії — *праздник* — від "праздний", *бездіяльний*. Любителі ризикнути кажуть у нас — *або пан, або пропав*, а в Англії — *a man or a mouse* (людина або миша). Нашому *голодному й опеньки м'ясо*, а російському *Федоту и щи в охоту*.

Хто ж здатен забути своє минуле, занедбати сучасність і відмовитись від майбутнього? Коли мова стає мертвою, вмирає і народ.

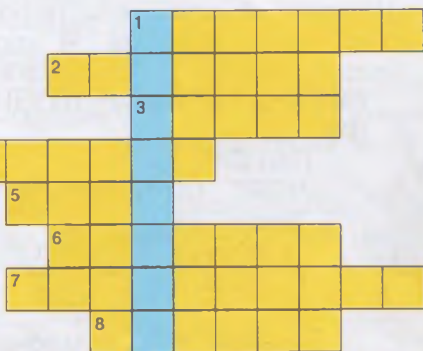
УКРАЇНЬКА МОВА — НАШ СКАРБ — 8

"Українська мова — мова державна"

Барвінчатко! Неодмінно розкажи усім своїм друзям, що з "Барвінком" цікаво вчити рідну мову, пізнавати її красу і багатство. А тепер спробуй правильно відповісти на запитання мовного кросворду. Тоді у затонованих вертикальних клітинках прочитаєш прізвище письменника, чий твори з української мови перекладено на мову есперанто.

1. Приголосні ж, ч, ш, дж — це...
2. Частина слова, що стоїть перед коренем.
3. Фразеологізм — це влучний...
4. Приголосні з, ц, с, дз — це...
5. Риска між словами.
6. Рід іменника "пані".
7. Називає ознаку предметів.
8. Є у рослин і в словах.

І РІДНА ЗЕМЛЯ, І ВСЕСВІТ — ЦЕ "БАРВІНОК"

Надзвичайно багато листів надійшло на конкурс "Якого кольору слова?". Мене дуже тішить, барвінчата, що ви вмієте фантазувати, відчувати барви рідного слова.

"Барвінок" першим відкрив мені те диво, коли з маленьких зернят-літер виростає слово. Завдяки тобі ми, діти, ростемо мудрими та веселими. І хоча сторінки "Барвінку" різнокольорові, я вважаю, що ти — сивого кольору, кольору мудрості.

Оксана МОРОЗОВА, Київська обл.

"А мені "Барвінок" уявляється блакитного кольору, бо це колір всесвіту.

Валерій ВОДОП'ЯН, Миколаївська обл.

"Я думаю, "Барвінку", що ти зеленого кольору, адже зелений колір — колір вічності. А ти житимеш вічно!

Тетяна БУРЕНКО, Херсонська обл.

"Ти, "Барвінку", як хамелеон — щонамега змінюєш колір. І навіть холодної зими на твоїх сторінках є теплі кольори спекотного літа.

Яна ПОКОТИЛО, Полтавська обл.

"Для мене "Барвінок" має колір Капітошки, що міниться на сонці всіма барвами веселки. Кожна сторінка сяє, виблискує, сміється і зацікавлює так, що хочеться читати ще і ще.

Олесь БІЛОУСОВ, Луганська обл.

"Барвінок" — найцікавішого кольору. Адже скільки невідомого відкриває він нам!

Олена СУКНАРЕНКО, Полтавська обл.

"Журнал "Барвінок" — кольору рідної землі, бо приваблює невідомими стежинками-цікавинками, барвистим розмаїттям конкурсів, цілющою "Барвінковою аптекою", мудрістю казок і легенд.

Олександр ПАТРАТІЙ, Вінницька обл.

Дякую усім за листи. Переможцем цього конкурсу став Олександр ПАТРАТІЙ з Вінницької обл. Він нагороджується книгою "Невловимий синій кінь".

А тепер нове завдання: поміркуйте, пофантазуйте, якого кольору слово "родина"? Чекаю листів.

Разом із БАРВІНКОМ читала листи Ірина ПАРХОМЕНКО

РЕЙТИНГ ПОПУЛЯРНОСТІ

Вирішив я, барвінчата, запровадити на сторінках журналу "Рейтинг популярності". Дуже мені кортить знати, які матеріали і малюнки вам подобаються найбільше. Але без вашої допомоги мені не обійтися. А тому прошу вас щомісяця, прочитавши черговий номер журналу, надсилати (на окремих аркушах паперу!) повідомлення про те, який малюнок чи матеріал (казка, оповідання, загадка, цікавинка, конкурс, анекдот, віршик) у цьому номері, на вашу думку, найцікавіший. Лише дуже прошу писати на окремому аркуші про малюнок і на окремому аркуші про матеріал, а також вказувати свої ім'я та прізвище, адресу. Ваші повідомлення і складатимуть "Рейтинг популярності". Серед тих із вас, чий думки протягом року найчастіше збігатимуться з думкою більшості, наприкінці року розігруватиметься приз — фотоапарат.

ісяць роззявив великого круглого рота і вигукнув:

— О!

А ми летимо через озимину, далі через поле, пірнаємо в темний ліс, перестрибуємо колоди, скачемо по камінні, по грузькій глині та болотистому мочарі. Вихоплюємося з лісу — і на цвинтар. А там у темний отвір униз, до могил померлих, аж білі кістки розлітаються навсібіч, до потаємного входу, вузькими коридорами, все вниз і вниз, у глибину землі, і так само з шаленою швидкістю.

Я тримався за цапову шерсть, бо якби впав під час тієї моторошної їзди, то розбився б на смерть.

Я не подумав, що цап зрозуміє мої слова як наказ і справді помчить до біса, до самого пекла, де той біс чи диявол сидить.

— Мамо, рятуйте мене! — жалібно заволав я.

Їзда тривала страшенно довго, хоч усього я добре не пам'ятаю. Та нарешті ми приїхали.

Цап скинув мене на тверду долівку пекла — як добре, що я був у хутрі! — глузливо захитотів і зник.

Мабуть, хтось уявляє собі пекло як моторошне місце з пекучими вогнищами, глибокими печерами і силою-силенною дрібних гострохвостих чортів, що глумляться з усього і з усіх.

Але пекло зовсім не таке, запевняю вас. То велетенський підземний заклад на чолі з директором, з порожніми коридорами, що купаються в блакитнявому світлі, і з рядами кабінетів. Двері в тих кабінетах зачинені, а над кожними дверима під блисковою червоною лампочкою напис: "Зайнято".

Деколи з якихось дверей кабінету виходив службовець із папкою і поспішав до іншого кабінету.

— Я б хотів...

Більше я не встигав нічого вимовити, бо службовець зникав.

У пеклі почуваш себе маленьким, дурним і дуже самотнім, ніхто не помічає, чи ти є, чи тебе нема.

Та коли вже п'ятий за чергою службовець летів, мов вихор, ко-

Ульф НІЛЬСОН — відомий шведський письменник. За 25 років літературної роботи він видав 100 творів. А ось цей — повість-казку — ви, барвінчата, читаєте першими в Україні.

Пан Нільсон з великою повагою ставиться до нашої країни, він надав виключне право публікації своєї повісті-казки на сторінках найвідомішого дитячого журналу — "Барвінку". Від вашого імені, читачики, дякуємо йому за це.

А ще редакція висловлює подяку посольству Королівства Швеції в Україні, яке допомогло журналу з перекладом твору українською мовою. Здійснила його спеціально для вас одна з найвідоміших в Україні перекладачів Ольга Дмитрівна СЕНЮК.

Початок повісті-казки надруковано у грудневому минулорічному номері журналу. Ті з вас, хто вперше передплатив "Барвінок", можуть попросити цей номер у друзів чи взяти у бібліотеці.

ТРИ ЖИРВОВІ ПУЗІ Й ОДИН БІЛУЦІН ХВІСТ

Ульф НІЛЬСОН

Ольга СЕНЮК

джують. Коридор Блакитний, номер 68, кабінет 4899. Але час для відвідувачів саме скінчився.

Того кабінету я шукав хтозна-скільки, бігаючи заплутаними коридорами. Аби не хутро, я б упав, наче загнаний кінь, і мене б просто викинули в кошик на сміття.

Нарешті я опинився перед потрібними дверима. Я зрозумів, хто сидів за ними, бо на табличці був напис: ЛЮЦИФЕР.

Пан САТАНА.

ЧОРТ (власною особою).

Верховний ДИЯВОЛ.
Прозваний ДІДЬКОМ.

Червона лампочка освітлювала напис "ЗАЙНЯТО".

Отак я, восьмирічний хлопець, стояв опівночі глибоко під землею і лаштувався до зустрічі з самим верховним дияволом!

Я кілька разів глибоко вдихнув повітря, і мені пощастило трохи додати собі відваги. Почастило також сповнити своє серце найпалкішою братньою любов'ю.

— Тепер я наче в театрі, — мовив я сам до себе. — Гратиму роль відважного визволителя свого братика, і мій страх щезне,

ридором, я заступив йому дорогу. Мене він міг легко відштовхнути набік, але хутра не подумав би.

— Мій брат у кігтях диявола, — пояснив я коротко. — Я хотів би його побачити.

Службовець не глянув мені у вічі, а просто погортав свій календар і побачив, що тепер Святвечір. Він глузливо, зловтішно захитотів.

— Тут таких справ не залаго-

аж загуркотить за ним.

Я сягнув рукою до кишені, витяг табакерку старого Греса і стукнув нею по червоній лампочці. Потім зайшов до кабінету. Ні, зайшли вдвох — я і хутро дикого звіра!

— Там же горить червона лампа! — хтось коротко сказав мені.

— Не горить. Мабуть, вона розбита.

Я зупинився перед письмовим столом. виявилось, що диявол зовсім не такий, як я уявляв, не страховисько з козячими ратицями, драконячим хвостом та гострими рогами, і з рота в нього не шугало полум'я, — ні, переді мною сидів суворий чоловік із міцно стуленими устами.

— Цієї ночі має народитися мій братик, — мовив я.

— Його народження скасовано, — мовив він. — Саме цього хлопчика вибрано для праці в підземеллі.

— То скасуйте цей вибір.

— Не вийде, — сказав диявол і глянув на годинника. — Зрештою, ти на вигляд надто гарний, мов янголя. Ті, кому щастить дістатися сюди, не такі, як ти, вони жорстокі люди.

— А я і є жорстокий, — мовив я і вдарив по столі білчиним хвостом. — Цього хвоста я відірвав у якоїсь малої смердючки, що пробігала повз мене, хочу почепити його на ялинку.

Так негарно сказав, що аж сам здригнувся. Навіть диявола прикро вразили мої слова.

— Он що, ти кажеш, що треба скасувати вибір? А як же його скасуєш? — врешті озвався він.

— Зіграймо в карти на його душу, — мовив я. — Розкладайте пасьянс... ой, роздавайте карти!

І ось я годину стою у своєму во-

вчому хутрі перед дияволом і граю в карти, у ту неприємну гру, що зветься "Пекло".

Він грав у карти, як чорт, бо ж і був чортом, тому я мусив удатися до тих хитрощів, що вже мав на думці.

— Ви не вип'єте навіть чарки?

Боїтеся? — запитав я диявола.

Він витяг сім пляшок горілки, і я почав "пити" з ним. Я, що ніколи ще не куштував горілки. Я "випив" 49 чарок — вилив їх усередину хутра, і моє хутро ставало все важче й важче. Він також пив і дедалі нижче осідав у кріслі за столом.

— Тепер зіграймо на мого брата, — мовив я. — Ви кладіть у горщик його душу, а я покладу тисячу крон. Гратимемо в "Козла"!

Я хотів витягти купюру в тисячу крон і почав шукати її по кишенях. Але не знайшов! Може, загубив, як мчав до пекла на спині в цапа?

— Клади гроші! — сказав диявол.

— Не маю, — відповів я, і голос у мене жалісливо задрижав.

— То закладай свою душу, — сказав диявол і влив у себе ще цілу пляшку. — Коли програєш, то лишишся працювати тут і ніколи вже не повернешся додому.

Чи варто мені закладати свою душу, щоб повернути братика? Чи зважуватися на це? А що, як я програю і залишуся тут на тисячу років, а тоді ще на тисячу!

Я, маленький хлопчик у блакитній піжамі та вовчому хутрі, стояв серед пекла. То що ж я мав робити? Я просто мусив...

"Козел" — підступна гра... ох!.. І чирва в ній — козирні карти. Диявол роздав усі карти, я бачив, що від горілки рухи в нього трохи сповільнені.

Тепер треба було добре рахувати карти, щоб я, а не диявол, наставив останні з семи рогів Козлові. Та рахувати я вмів краще за нього.

— Хто відбивається, ти чи я? — запитав диявол. Після останньої пляшки він ледве ворухив язиком.

— Ви, — відповів я. Він відбив мій перший хід, другий, третій,

бо мав у біса добрі карти. Четвертий хід був уже дияволів, а я не мав чим відбити його карту. Я накрив її якоюсь дрібною картою і миттю скинув їх геть.

— Треба було чирвою! — заперечив він.

Важко було збагнути, що він каже, бо язик його не слухався.

— Це й була чирва, — відповів я. — Дивіться уважніше, а то знов не те побачите!

Він труснув головою, щоб прочуматись, але успішно відбивався, бо мав добрі карти.

Мені пощастило ще двічі обдурити його. Я навіть обурено сварився, коли він хотів перевірити скинені карти.

— Як не вмієте швидко рахувати, то не беріться! — вигукував я і ляскав його по пальцях. — Не можу я грати з таким нетямом.

Один із ходів був уже першим рогом Козла. Диявол забув, що треба рахувати карти, мабуть, не знав, що це так важливо.

— Нетямом? — глузливо перепитав він.

Але все ж таки відбив другий ріг, третій і четвертий.

Тепер я мав відбити останні три роги, просто таки мусив відбити. Видно, диявол бачив, які в мене лишилися карти: бубнова двійка, бубнова трійка і бубнова четвірка. Він зверхньо посміхнувся.

Хутро навколо мене стояло сторч, а його рукави важко лежали на столі.

Тепер я витяг із них руки, і диявол цього не помітив. Я крутнувся всередині хутра, зробив якраз один оберт. Диявол бачив тільки мою голову.

— Ви можете так обертати головою? — запитав я.

— Мабуть, тепер ні, бо за багато випив горілки, — відповів він.

Обертаючись, я витяг зі спідньої кишені три чирвові тузи. А далі треба було тільки тримати хвіст бубликом і

77

12

скористатися як слід тими тузами.

Він зробив хід чирвовим валетом, і я відбив його першим чирвовим тузом. Далі він виклав чирвову даму, і я відбив її другим чирвовим тузом!

Це було мені за іграшки — наче стоїш у маленькій ятці і з полиці кидаєш на ляду те, що треба.

— Тримай хвіст бубликом! — підбадьорював я себе.

А диявол виклав чирвового короля, і я відбив його третім чирвовим тузом!

Три тузи вкололи його в серце, наче гострі шпильки. Він раптом протверезів.

Та я згорнув до себе всі карти й вигукнув:

— Я виграв!

І затанцював усередині хутра. Він спантеличено дивився, як моя голова зробила три оберти.

— Ану й ви спробуйте, — мовив я. — Крутити головою дуже приємно.

— Хай ти скажишся, — буркнув диявол. — Я поверну твоє чортеня!

— Ні, — заперечив я, — ні, не чортеня!

— Я кажу про хлопця.

Він прибив печатку на великому аркуші паперу і поставив свій підпис у відповідних місцях.

— Хоч мене кілька днів, поки

це станеться, — невдоволено сказав він. — Треба ще багато паперів і багато печаток.

Ото тяганина, ще більша, ніж на митниці в Гельсінґборзі, подумав я і сказав:

— Я хотів би його побачити.

Якийсь невеличкий чорт приніс до кабінету мого братика. Він був маленький, товстенький і зовсім червоний. Я взяв його на руки. Він пахнув так гарно і був такий теплий, як щойно спечений хліб. Любий опецьочок!

Тепер я знав, як добре бути відважним, тому сказав дияволу:

— Я заберу його з собою.

— Ні, — заперечив він, — хлопець повинен з'явитись на світ так, як усі діти. Який би це мало вигляд, коли б ти виліз із-під землі з немовлям на руках?

Я неохоче залишив братика, вклонився і мовчки рушив до дверей. Уже в коридорі я почув, як диявол крикнув:

— Ой, до лиха!

Мабуть, він спробував крутити головою.

Ох, що то була за різдвяна ніч! Я повз, боляче оббиваючи собі коліна, довгими, покрученими переходами, що тяглися на сотні миль. Довгі, темні переходи, і плач тих, що повмирили, і тих, що ще не народилися. Та чого тільки не витерпиш задля свого малого братика!

Нарешті я видобувся нагору і в

місячному світлі побачив Алерумську церкву. Кращої за неї не було на всьому світі Божому!

Я повернувся на бабусине подвір'я саме тоді, як прийшла додому й моя кицька. Найперше я заглянув до стайні. Цапа не було, він так і не повернувся. Свині спали собі далі, корови й кінь також. Тільки вівці несли варту цілу ніч.

Я зайшов до кухні, скинув із себе хутро старого Греса і знов поставив його в куток. Воно було таке брудне, наче торба зі сміттям від пилосмока. На підлозі лежала купюра в тисячу крон. Он де я загубив її!

Найперше я витяг жовтий та червоний олівці, бо хотів, щоб братик на моєму малюнкові був кращий. І без хвостика.

Потім ліг на канапу. До мене скочила кицька й почала обнюхувати моє обличчя. Аж тепер мене опав страх, і я почав тремтіти.

Раптом задзвонив телефон. То був тато, і бабуся поговорила з ним.

— Дитина ще не народилася, — сказала вона, поклавши трубку, і гикнула. — Треба ще чекати.

— Я знаю, — засинаючи, промурмотів я.

Мій братик, такий дорогий і любий мені, народився восьмого січня тисяча дев'ятсот п'ятдесят п'ятого року.

Іван ПРОСЯНИК,
доглядач "Фантастичного зоопарку"

ФАНТАСТИЧНИЙ ЗООПАРК

Лише в "Барвінку" — і більше ніде у світі — починає діяти "Фантастичний зоопарк". Небачені звірі! Нечувані птахи! Єдинороги й фенікси! Гиргилаги й симаргли! Ні-ні, ви не лякайтесь! Ви будете у вольєрі, а довкола вас походжатиме ота дивовижна істота: чи то рибо-звір, чи то звіро-птах. Тож відчиняйте двері в першій вольєрі.

ПТАХ - ВОГНЕВИК

А навкруг нього, лиш не страхайтесь, вже походить вогнеперий птах фенікс. Як ви гадаєте, кого з птахів найбільше бояться слони? Орла? Грифа? Пхе, дрібнота! Слони найбільше бояться фенікса. Бо цей вогнеперий півень склює їх десятками, мов просо. Так розповідає про нього арабська легенда. Ото як налетить фенікс чи то з Індії, чи

то з гір Гімалаїв, де він гніздиться в найпотаємніших місцях, то слони тремтять, наче цуценята на морозі, і тікають світ за очі. І так тупотять, що вся планета землетрусується.

Японський же фенікс вилітає із свого сонячного гнізда зовсім не для того, щоб полювати на слонів, а щоб творити добрі справи. Бідному сироті він дарує золоту монету — хай купить мудру книгу. Старому німеччому рибалці — сіті-самолови. А імператору — розум. Недарма ж до цього часу зображення фенікса прикрашає герб імператорської сім'ї.

В одних давніх книгах описується, що фенікс схожий на орла з такими осяйними крилами, які засліплюють, неначе сонце. Інші стверджують, що жар-птах має лише хвіст вогнисто-веселковий, як ото в павича. Тільки ж сама пава проти фенікса, що гава.

Чому ж така плутанина? Та тому, що фенікса ніхто не бачив. Живе він у найпотаємніших місцях планети. І з'являється на люди лише раз на 500 літ. Так кажуть одні. А другі стверджують, що його можна побачити раз на 12994 роки. Саме за стільки часу Сонце, Місяць і всі планети сонячної системи роблять повний оберт навколо галактики.

Живе фенікс сам-самісінький. "Постривайте! — вигукне хтось із вас. — А як же без пари він продовжує свій рід?"

Коли сонце завершує своє коло в нашій системі, все на землі оновлюється. Саме в цей час квапиться вже постарілий птах до Єгипту в місто Геліополіс. Там він сідає на

велетенську купу хмизу і зникає у вогненному купайлищі. І нічогісінько від нього не лишається — тільки попіл, а в ньому маленький золотий черв'ячок. Його охороняє сивий волхв і сотня мечоносців. Та вже другого дня черв'ячок відрощує собі золоті крила. Щохвили вони більшають і більшають — і з'являється юний золотоперий птах. Кланяється старому волхвові за турботу і відлітає на свою, невідому людям, батьківщину.

Звідки ж узявся цей диво-птах? Давньоєгипетські легенди, яким не одна тисяча років, стверджують, що фенікс, птах безсмертя, — це душа всемогутнього бога сонця Ра. І давні українці колись поклонялися сонцю. У словах "райдуга", "радість", "Рай-Вирий" звучить ім'я цього божества. Отож птах-вогневик — це втілення мрії людини про вічність життя, про його постійне оновлення.

І наша Україна, наче фенікс, будучи як держава зруйнованою, знову воскресла, на очах розправляючи свої золоті крила.

Художник Т. СЕВРЮКОВА

ЗООПАРК

73

ФАНТАСТИЧНИЙ

НЕСМІХИ ВИМАГАЮТЬ ЖАРТІВ

— Навіть пані завірюха нас уважно слуха, — скаламбу-рив один із господарів “Веселого коша” Гриць Всезнай-ло, коли на острові Траж у морі Хімс знову стартували перші у новому тисячолітті Всесвітні перегони на жира-фах.

— І не лише завірюха, нас і космос слуха, — не відстав від нього у дотепності і його вірний побратим по “Весело-му кошу” Ясь Всевійло, даючи стартовий постріл із сміхобійного пістолета учасникам перегонів. А цього ра-зу, незважаючи на завірюху, ними стали барвінчата:

74

Учень відповів на відмінну оцінку. Вчитель попросив щоденник.

— Я забув щоденник удо-ма, — відповів хлопчик.

— Візьми мій! — запро-понував сусід по парті.

Оксана НЕМЕНУЦА,
Донецька обл.

— Дмитрику, скільки ніг у kota?

— Дві — щоб бігати і дві — щоб гальмувати!

Олена ТЕПЛИЧУК,
Одеська обл.

— Вітю, ти чому не даєш санчата братові? — запи-тує мама.

— Я даю, тільки трішки: я на санчатах спускаюся з гори, а він їх на гору везе.

Леся П'ЯТАК,
Чернігівська обл.

— Тобі не соромно вчитися на двійки? — запитує вчитель учня.

— Соромно, але ж двійки у журнал ставлю не я, — відповів той.

Світлана ГРАБ,
Полтавська обл.

— У твоєму віці Наполеон був найкра-щим учнем у класі, — докоряє батько синові.

— А в твоєму, тату, він вже був імпера-тором! — відповів син.

Аліна ГОЛІНАТА, Тер-нопільська обл.

— Знову тобі задачу тато розв'язував? — питає вчитель.

— Ні, мама, татові було ніколи.

Ірина ОСІПОВА,
Житомирська обл.

— Хлопчику, де живе дядько Петро? — запитує чоловік у хлопчика, який бігає у дворі.

Той веде незнайомця на десятий поверх, показує на двері:

— Дядько Петро живе тут. Але зараз його немає вдома, бо він сидить на лаві у дворі.

Валентина КРАВЧЕНКО,
Одеська обл.

— Скажи, Михайлику, чи є у вашому класі учні, кращі за тебе? — запитує тато.

— Є, тату, — зітхає син.
— Один у нас так класно ворухить вухами!

Сергій КРИВИЦЬКИЙ,
Хмельницька обл.

У музеї до мумії підходять Тарасик і Петрик.

— Що це тут унизу написано: "265 р. до н.е."?

— питає Тарас у Петрика.

— Мабуть, номер машини, яка переїхала цю людину.

Марія ШУТЬ,
Херсонська обл.

— Романе, якого кольору банан?
— Зеленого.
— Ні, на літеру "ж".
— Зеленого.

Роман ГУЙВАН,
Харківська обл.

Ясь назавжди залишиться на планеті несміхів і розважатиме нас анекдотами.

Несміхи Бяка і Кос".

Прочитавши таке послання, Гриць гарячково почав думати: "Хто вони — оті Бяка і Кос? Кос і Бяка? Дивні імена. А хіба можуть вони бути іншими у прибульців?.. Космічні бяки якісь! Так воно ж і є — це космічні пірати викрали Яся. Треба негайно його рятувати!"

І Гриць заходився терміново набирати послання на сайт "Веселого коша" в Інтернеті:

"Усім барвінчатам! Допоможіть визволити Яся з полону бякосів (космічних піратів). Надішліть до "Барвінку" найцікавіші анекдоти про землян або вигадайте свої про несміхів, бякосів — космічних прибульців.

Гриць
ВСЕЗНАЙДО!

Кажучи про те, що жарти учасників перегонів слухає і космос, Ясь і не підозрював, у яку халепу вскочив. Поки Гриць на сміхокоптері полетів до фінішу, аби дізнатися ім'я переможця, Ясь залишився один. І раптом за сніговою пеленою сяйнуло сліпуче світло. Авжеж, Ясь поклав туди — і не повірив своїм очам: там стояла літаюча тарілка. Справжнісінька! А з неї блискавично вискочило двоє прибульців, ухопили Яся попід руки, затягнули в тарілку, вона знялася і зникла в сніговій круговерті.

По закінченні перегонів Гриць почав шукати Яся, щоб поділитися враженнями. Але друга ніде не було. Навіть слідів ніяких не знайшов — завірюха замітала їх. Коли Гриць підключився на своєму комп'ютері до Інтернету, щоб повідомити всім шанувальникам Всесвітніх перегонів на жирафах про зникнення Яся, на моніторі раптом з'явився напис:

"Грицю Всезнайлу і барвінчатам! Вашого Яся ми взяли у заручники. Викуп — 100 анекдотів про землян або 20 про нас, несміхів. Якщо не виконаєте наші умови,

75

Художник
В. ДУНАЄВА

ДЕ ЗИМУЮТЬ РАКИ?

Пізною осені раки знаходять найглибші місця в річці, закопують-ся в мул і там зимують. І морозу, навіть найлютішого, вони не бо-ються. Якщо річка промерзне до дна, раки не загинуть. Ті, що за-мерзнуть, навесні поступово відтануть і оживуть.

ЛИСТЯ УЧИТЬ БУДІВЕЛЬНИКІВ

І таке буває, що будівельники вчаться у звичайного... листка. Учені помітили, що листки найбільшої водяної рослини — ама-зонської вікторії — дуже плавучі, їх важко занурити під воду. Ве-ликі, близько двох метрів у діаметрі, листки не тонуть, навіть коли на них покласти чималий вантаж. Це тому, що в листках багато повітряних порожнин — аерокамер, які роблять їх легшими і три-мають на воді. А міцними листки роблять товсті жилки, які на нижніх їх поверхнях виступають на 3—5 сантиметрів і гарно пе-реплітаються. Вони нагадують швидше будівельні балки, ніж жил-ки листків.

Цей секрет вирішили використати будівельники. Ще позамину-лого століття в Лондоні було збудовано критий вокзал і виставко-вий зал, при зведенні яких повторили структуру листка вікторії.

ЩО ПОДАРУВАЛИ НАМ ПТАХИ?

Та це ж і малюки знають — птахи навчили людину літати. Ось кому ми маємо дякувати за літаки.

Птахи були також першими я здоровий вчителями музики на-ших далеких пращурів. Спів солов'я, жайворонка, іволги посту-пово виховували в них почуття гармонії та ритму, а багатого-лосні пташині хори — то прообраз симфонічного оркестру. Тобто цвірінькання горобця і сучасна музика — близькі родичі.

До речі, для міських жителів спів пташок — цілющі ліки. Птахи співають не лише в чутному для нас діапазоні, а ще й в ультра-звуковому. Це стимулює людську активність. А ось інфразвук, породжуваний містом, діє руйнівно на організм.

ХТО ТАКИЙ АМБІДЕКСТР?

Напевне, є серед ваших знайомих такі, які пишуть, їдять і роблять усе не правою, а лівою рукою. Їх називають лівшами або шульгами. Часто батьки таких дітей вчать їх діяти правою рукою. І тоді вони однаково гарно володіють обома руками. Ось такі люди і є амбідекстрами. Переваж-на більшість людей — правші, до 91—95 відсотків, а лівші та амбідекстри становлять всього 5—9 відсотків.

ХОЧЕШ — ВІР, А НІ — ТО ПЕРЕВІР...

- Якщо паростки "снігових" рослин на шибках тягнуться вгору — мороз ще триватиме, нахи-лилися — буде відлига.
- Найстрашнішою твариною на землі (не за зовнішнім виглядом, а за шкодою, якої за-вдає людству) є комар.
- При зустрічі із незнайомим собакою не можна панікувати. Собака одразу відчуває твій страх.
- Якщо ворона вранці сидить на верхівці дерева, буде заметіль.
- Страусовим яйцем можна нагоду-вати 10 чоловік.
- Першу складану парасольку ви-готовив англійський майстер і ви-нахідник Самуель Фокс у 1852 році.
- Нитки "мохер" виготовля-ють із вовни однорічних кіз ангорської породи.

ХОЧЕШ ВІДПОВІСТИ?

76

КАЖИТЬСЯ ЧИ НЕ?

Ми не замислюємося над тим, що все звичне сьогодні: і одяг, і ручка, і телевізор, і папір, — то колишні секрети. Винайти — означає розсекретити. Люди поступово винаходили, розсекречували таємниці — і сьогодні ми живемо у зручних будинках, користуємося транспортом, маємо комп'ютери, літаємо у космос. Але нові секрети не дають спокою вчешнім, винахідникам. І вже, мабуть, зовсім скоро ви, барвінчата, прилітатимете до

школи на персональних літбусах (літаючих автобусах), а сучасні видаватимуться вам такими ж давніми й примітивними, як перші злагоджені людьми візки. Про колишні секрети і майбутні винаходи розповідатиме нова рубрика "Усе почалося з колеса".

КОТИСЯ ДО НАС — розкажи про давній час

Перші відкриття давня людина зробила тисячі років тому. Але є серед них такі, що й досі рухають винахідництво вперед. До таких належить і колесо. Щоб зрозуміти, як його було винайдено, проведіть, барвінчата, такий дослід. Візьміть книжку, покладіть її на стіл і спробуйте посунути її вперед одним пальцем. Вам довелося докласти певних зусиль, щоб це зробити. А тепер під книжку підкладіть два олівці (круглі) — рухати книжку стало набагато легше, ніж у першому випадку. Ось приблизно так понад п'ять тисяч років тому наші далекі пращури здогадалися підкласти під великий вантаж два котки і відчули, що так вантаж рухати значно легше. А ще помітили: якщо колода посередині тонша, ніж з боків, то вона котиться разом з вантажем. Тоді почали свідомо робити колоду тонкою у центрі, аж доки на кінцях не залишалось два валики. Минуло багато років — люди почали валики виготовляти окремо і скріплювати їх віссю. Так з'явився пер-

продукти продавати у сусідні села. Це були суцільні дерев'яні колеса — котилися вони повільно, візки часто ламалися, переверталися.

Наступним стало винайдення маточини — колесо насаджували на непорушну вісь, і воно оберталося.

А давні греки, щоб зробити свої колісниці легкими і швидкохідними (це забезпечувало перемоги у війнах), вставили в колеса спиці.

Ще тривалий час колеса залишалися дерев'яними. І навіть у перших автомобілях вони були такими — дерев'яними і зі спицями.

Колесо підштовхнуло людей до винайдення візка, гончарного круга, водяного колеса... Воно ніби змусило історію рухатися у кілька разів швидше. Раніше в Україні господар чіпляв колесо від воза на хату чи стовп, щоб там лелеки звили гніздо і зробили його родину щасливою. Можливо, барвінчата, хтось із вас винайде і приладнає над нашою планетою космічне колесо, яке захистить планету від усіляких негараздів, а землян зробить щасливими?

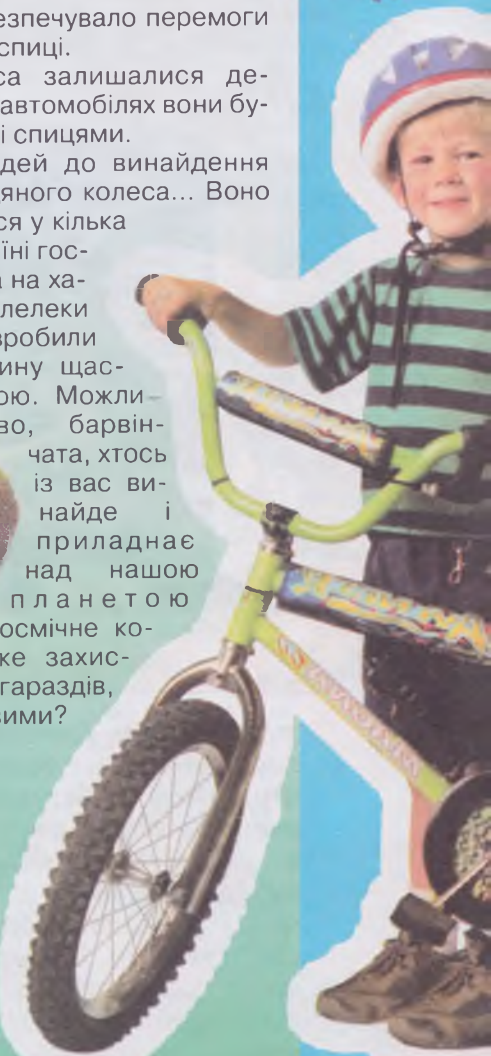
ший візок. Сталося це у Месопотамії — кмітливі шумери на примітивних візках возили одяг і

Усе почалося з колеса

17 років

Немає, напевне, серед вас, барвінчата, жодного, котрий би не боявся привидів, відьом, вампірів, барабашок, усіляких монстрів. І водночас кожен із вас любить дивитися фільми жахів, мультики про мисливців за привидами, слухати розповіді про мерців, що встали з могил... Бр-р-р-р! Стра-а-ашно! Але все одно кортить почути-побачити, а потім залізти під ковдру з головою, лякаючись найменшого шереху в кімнаті. Так, так, усі ми з вами — відважні боягузи.

Віднині на сторінках "Барвінку" починає діяти "Товариство відважних боягузів". До нього запрошуються усі, хто любить розповіді про усіляких таємничих (і страшних) істот. Щоб стати членом товариства, треба надіслати на його адресу розповідь про те, чого ти найбільше боїшся (чи боявся, коли був меншим). Розповіді чесно і відверто, можна з гумором, головне, щоб усі, хто прочитає, зрозуміли, чого варто боятися, а з чого можна просто посміятися.

А тепер ховаємося усі з головами під ковдри і слухаємо розповідь про відважну дівчинку Гудрун.

Сталося це в країні Ісландії не одну сотню років тому. Чотирнадцятирічна Гудрун залишилася в будинку з маленькою донькою господарів, які поїхали на сусідній хутір святкувати Різдво.

Раптом Гудрун почула, як хтось намагається відчинити двері. Але вони були міцними і не впустили непроханого гос-

Як Гудрун перемогла Троля

І раптом Гудрун усміхнулася і сказала:

— Залізний сірий коник махає мені лляним хвостиком. Хлопчик незвичайний олов'яний сидить верхи на ньому.

Дівчина знала, що перемогти нічні істоти, і зокрема тролів, можна, загадуючи їм загадки. І непроханий гість прийняв її

78

тя до кімнати. Дівчина подивилася на вікно і завмерла від страху: до шибки притислося велике обличчя нічного троля з вишкіреними зубами. Вона відійшла від вікна і затихла, наче мишка, навіть подих боялася перевести. Вона знала, що тролі приходять не лише для того, щоб лякати дітей. Вони

накликають хвороби й кошмарні сновидіння, а то й смерть. Троль пожадливо дивився на немовля в колиці.

виклик, повільно вимовив:

— Залізний сірий кінь — голка, лляний хвіст — нитка, хлопчик — наперсток.

І загадав свою загадку:

— У сімох братів по одній сестрі. Скільки їх усіх?

— Восьмеро, — для Гудрун це була легка загадка. І вона загадала тролю свою, потім він, знову вона...

Усю ніч тривав цей двобій дівчини і троля. Ось він знову кричить крізь вікно нову загадку, щоб перемогти Гудрун:

— На червоному пагорбі і під червоним пагорбом стоять білі коники. Копитами стукують, вуздечки гризуть. Чекають роботу — розтоптати когось.

Гудрун так натомилася, що не змогла відразу відповісти. А троль за вікном уже радів.

— Це твої зуби і твій хижий рот! — в останню мить знайшла відповідь дівчина.

Троль від злості аж підстрибнув, і Гудрун побачила, що ось-ось почне світати. Зрадівши, вона закричала:

— Червоний олень на волі! Утікайте, тролі!

Від цієї загадки троль затіпався, завив — аж краплини крові бризнули на скло. А дівчина схлилася над колискою:

— Запам'ятай, маленька: червоний олень — то сонце, що сходить.

Гудрун підійшла до вікна і побачила під ним камінь. То троль перетворився на нього. Своєю кмітливістю дівчина перемогла страшного нічного гостя. А що було б, якби переміг троль, — навіть страшно подумати.

Так, страшну розповідь закінчено, висовуємо голови з-під ковдр і швиденько пишемо листи до "Товариства відважних боягузів". Пам'ятаєте, про що? А наостанок загадка: "Запросили в гості того, в кого великі очі, і поховалися. Що це таке?"

Найвідважніший із боягузів

ПЕРШОКЛАСНИК-ЧЕМПІОН

Любий читачику! Ми маємо до те-

бе важливе доручення. Усім своїм знайомим дівчаткам і хлопчикам (братикам і сестричкам, сусідам), які 1 вересня підуть до першого класу, покажи цю сторінку і прочитай про конкурс "Першокласник-чемпіон". Нехай вони разом із мамами спробують виграти один із десяти призів. Якщо майбутній першокласник ще не передплатив "Барвінок" на 2001 рік, то підкажи його батькам, що це можна зробити будь-якого дня в найближчому поштовому відділенні.

А тепер увага — умови конкурсу. Участь у ньому можуть брати лише ті, хто цього року піде до першого класу. Майбутні першокласники протягом року (тобто завдання будуть щомісяця) мають "пробігти" крос і подолати всі "перешкоди". А це — кросворди, крутиголовки — в кожному "сховається" слово. Хто всі "перешкоди" здолає, усі слова знайде-прочитає, той стане учасником розіграшу призів — двадцяти п'яти м'яких іграшок. Призи надав Міжнародний благодійний фонд Святої Марії, який очолює Ганна Матіко-Бубнова.

Отже, забіг за подарунками розпочався — спробуйте відшукати потрібне слово в цій крутиголовці. А для цього закресліть у квадраті всі назви звірів.

Усі віднайдені слова записуйте на окремому аркуші (хто не вміє писати — хай це зробить мама), а наприкінці року (а не щомісяця окремо) надішліть до редакції. Цей лист першокласник має написати сам (можна разом із мамою), у ньому неодмінно слід вказати дату народження.

М	С	Л	О	Н
А	Т	И	Г	Р
В	В	Е	П	Р
П	Л	Ю	Б	І
А	В	О	В	К

79

МАЙДАН ПУСТУНІВ

Володимир ЛУЧУК
КОЛЬОРОВІ ПТАШКИ

Червоні снігурі стрибають по дворі. В задумі чорний крук присів на білий сук.

Синиці голубі співають на вербі. На зиму омелюх пошив рудий кожух.

А горобець-дивак вдягнув зелений фрак... Зелений — то й дарма! — бо сірий фарб нема.

ПРОВУЛОК ЗАГАДКОВИЙ

Борис СЛЮСАР

Якось у сестрички запитує брат:
— Чи може сніг падати аж три дні підряд?
— Не може, — сестра відказала йому. Подумайте, діти, й скажіть, а чому?

* * *
Яку воду, любі діти, можна кошником носити?

УЗВІЗ КМІТЛИВИХ

Чому про перший місяць року кажуть: "Січень стрибнув на поріг курячим скоком"?

ВУЛИЦЯ РОЗУМНИКІВ

Хто із птахів має найдовший дзьоб — до 51 сантиметра?

ІЗДАВАЛ КОМІТЕТ

ЛАСУНКА

Смачненького дня вам, барвінчата! Це — я, ваша приятелька Ласунка. Не ображайтеся на мене: мовляв, ми її ніколи в очі не бачили, а вона у приятелі напрошується. Усі ви — мої давні приятелі, бо немає серед вас жодного такого, хто б не любив поласувати чимось смачненьким. Щоправда, смаки у вас різні: одні віддають перевагу цукеркам, другі — гарбузовій каші, треті — маминим пирогам... Але усі ви — ласуни. Тож спеціально для вас ми із Барвінком започатковуємо конкурс на кращий кулінарний рецепт.

Отож перше завдання конкурсу. Розпитайте своїх мам і бабусь, які смачні страви вони вмють готувати з картоплі. Ретельно запишіть рецепти і надішліть до редакції. Але до всіх рецептів є дві обов'язкові вимоги: доступні продукти і нескладне приготування (щоб барвінчата вчилися кулінарної майстерності).

Кращі з рецептів друкуватимуться на сторінках журналу. За найоригінальніший, найсмачніший рецепт щомісяця чиясь мама або бабуся отримуватиме нагороду — книгу з кулінарії.

ЛАСУНКА

ІДЕЯ
ІЗДАВЦІ
ІЗДАВЦІ
ІЗДАВЦІ

Лижі, ковзани — це і зимові розваги, і, як не прикро, клопоти зі здоров'ям. Перекаталися, переохолодилися — і непрохана гостя ангіна з'явилася. Зробіть так, щоб вона якнайшвидше утекла від вас. Одразу, як тільки стало важко ковтати і голос охрип, одну чайну ложку питної соди розчиніть у склянці теплої води і прополощіть горло. Або візьміть у мами одну десертну ложку обліпихової олії, влийте її у півлітрову пляшку теплої води, гарно розколотіть (до стану емульсії) і полощіть горло, аж поки відпустить біль.

Та коли ангіна супроводжується високою температурою, зробіть так. На 3/4 гарячої води у відрі долейте чверть пляшки столового оцту. В цей розчин вмочіть простирадло, відтисніть його гарно і закутайтеся в нього. Зверху вкутайтеся поліетиленом, теплою ковдрою, щоб лише очі та ніс визирали. А через півгодини треба насухо витертися, одягнути теплу білизну, вовняну шапочку і шкарпетки. На ніч випийте з медом відвар алтеї на молоці. Одну столову ложку подрібненого кореня алтеї залити склянкою молока, кип'ятити на слабкому вогні 10 хвилин, настояти годину.

Хто ж не відважиться на таку процедуру, той може хвилин двадцять гарно попарити ноги в гарячій воді, до якої додано гірчичний порошок. Затим ноги треба ретельно витерти, а в шкарпетки покласти гірчичники або тертий хрін. Напитися відвару алтеї або пожувати щільниковий мед, який допоможе відновити здоров'я. А вранці прополощіть горло содовим розчином чи обліпиховою емульсією.

Зільник Іван ПРОСЯНИК

ДАЄШ ФУТБОЛ!

инув місяць. Щове-чора хлопці допізна грали в комп'ютерні ігри.

Але якось вранці Костик ледве розплющив очі. Вже сьома година, а відчуття таке, ніби він ще й не лягав. Голова важка, спати хочеться. "Не піду до школи, — вирішив хлопчик. — Скажу мамі, що погано почувся".

Але мама й слухати нічого не захотіла.

— Не вигадуй, синку. Вигляд

маюсь, — поскаржився Владик. — Наче цеглини там замість підручників...

— А я сьогодні прокинувся геть стомленим.

— Знав би ти, як я кепсько почувся, — підхопив Сергій. — А мама й чути нічого не хоче. "Йди до школи, — каже, — не вигадуй".

— А мені знаєте що мама сказала? — заскиглив і собі Владик. — "Ти ж здоровий, як волік". Я поглянув і жахнувся: худий, блідий. А вона нічого не бачить!

Костик знітився:

— Пробачте мені, хлопці. Мама не винні. Це я попросив джина, щоб ніхто не помічав,

Антон АЛАТОН
(для друзів — Алатошка)

сірника.

— Ти ж нічого не зробив, — накинувся він на джина.

— Змилюйтеся, о повелителі! Я зробив, як ви звелили. Тепер усі знову помічатимуть ваш кепський вигляд.

— От недолуга купа диму! Ми хотіли, щоб ти не вигляд нам повернув, а гарне самопочуття!

22

у тебе навіть занадто здоровий. Давно я тебе таким бадьорим не бачила. Контрольної злякався?

Костик зітхнув і поплентався до школи. По дорозі він наздогнав Владика з Сергійком. Ті також ледве ноги тягли.

— Спати хочеться, — сказав Сергій і позіхнув.

— А в мене ранець такий важкий, що ледве на ногах три-

що ми нездужаємо. Так хотілося на комп'ютерній приставці довше гратися. Ходімо мерщій за ріг будинку, викличемо джина. Нехай усе поверне.

Коли Костик запалив сірника, перед хлопцями виникла сиза хмара диму.

— Чого бажаєте, повелителі?

— Джине, зроби, щоб ми стали такими, як раніше.

— Слухаюсь, о діаманти мого серця!

Хлопці довго придивлялися один до одного. Темні кола з-під очей не зникли, сили їм не додалося.

— Отакої, — сказав Сергійко. — Знову цей джин щось наплутав. Ми ж анітрохи не змінилися.

Костик знову запалив

— О дорогоцінні! Пробачте, це не в моїй владі. — І джин розтанув у повітрі.

Що ж робити? Хлопці почали було сперечатися. Але тут нагодилася Костикова мама.

— Ой лишенько! Хлопці! Що це з вами? — сплеснула вона руками. — Чи ви не захворіли? Ходімо мерщій додому, я лікаря викличу. Може, це якась епідемія?

МОЖЛИВІ ПРИДИ

Барвінчатко! Проведи такий дослід. Протягом одного дня порахуй час, який ти витрачаєш на уроки, телевізор, комп'ютерні ігри, і час, який ти проводиш на свіжому повітрі. Порівняй їх. Якщо перша цифра виявиться значно більшою за другу, то переглянь свій режим дня. Адже якщо ти мало часу проводиш на свіжому повітрі, то це може зашкодити твоєму здоров'ю.

ЗАПИТАННЯ ВІКТОРИНИ

Запропонуй барвінчаткам свою улюблену рухливу гру. Найоригінальніша гра здобуде приз і з'явиться на сторінках журналу.

— Так, це справді епідемія, — підтвердив лікар. — І хвороба надзвичайно серйозна. Вона називається комп'юте-

нять і особливо комп'ютерних ігор.

Через деякий час хлопці знову зустрілися у дворі.

— Пограємо? — спитав Костик, підкидаючи футбольного м'яча. — Нарешті я зрозумів, що хотів сказати нам джін.

Художник
В. БАРИБА

ро-манією. Наслідки можуть бути жахливими. Я вже не кажу про такі ускладнення, як зневаго-рухливо-ігрія та огидо-футболія, коли діти зовсім перестають гратися на свіжому повітрі. — І порадив кілька днів відпочити вдома без телевізора, шкільних за-

Ми захворіли, бо крім комп'ютерних ігор нічого не хотіли. Футбол же значно кращий: м'язи розвиває, спритності додає. Хіба ні?

— Так, — почував за вухом Владик. — А що ж мені з приставкою робити? Викинути шкода, річ дорога.

— Навіщо ж викидати? — сказав Костик. — Мама мені пояснила, як безпечно нею гратися. Один-два рази на тиждень не більше години — і ніякої шкоди для здоров'я. А тепер, Сергію, ставай на ворота. Починаймо!

Продовження. Початок у №№ 8–12, 2000 р.

ЗОРЯНИЙ КЛУБ

АНКЕТА "БАРВІНКУ"

Ім'я:	Марина
Прізвище:	Одольська
Альбоми:	"Марина Одольська" (1999)
Улюблений фільм:	"Без почуттів"
Улюблена казка:	"Принцеса на горошині"
Улюблені ласощі:	не їсть
Улюблена пісня:	"Подольночка"
Улюблені тварини:	коти
Хобі:	дресування котів
Улюблене свято:	день народження
Знак Зодіаку:	Стрілець

КАМЕРАЧНИК

ОДОЛЪСЪКА

а
н
и
р
а
м

ISSN 0132-5930

Оцифровано на замовлення проекту "Перший" у 2020 р.